

Yhteiskunnan sallima jatkuva hoitovirhe

Sairauteni johdosta tämä kirjoitus on jäänyt makaamaan tietokoneeni kovalevyllä. Se olisi ollut ajankohtainen jo vuosi sitten, muttei ole kadottanut merkitystään vielä tänäänkään – päinvastoin. Matildan alasajaminen sai päätöspisteensä marraskuun viimeinen päivä 2006. Hän lakkasi olemasta haitta ja vastus omien sanojensa mukaisesti. Nyt hänen maallinen majansa lepää Heinolan hautausmaalla

Läheinen ihmiseni on poissa, mutta jatkan toimintaani kaikkien muiden Matildojen hyväksi.

Lapsenlapseni syntymäpäivä on aina iloinen asia, niin tänäkin vuonna. Koin kuitenkin eräänlaisen järkytyksen poikani kertoessa, että nytkin vietämme tätä juhlaa viime vuoden tapaan sairaalan kahviossa, jotta Matildakin pääsee mukaan. Nyt vasta käsitin, että vanhuksemme on ollut jo yli vuoden sairaalassa!

Aika on kulunut toisaalta tavattoman nopeasti, mutta jossakin mielessä olen viime kuukausien aikana kokenut todella suurta henkistä uupumista. Se ei johdu suoranaisesti työstäni, vaan ehkä enemmänkin siitä, että nyt reilun vuoden ajan olen yli kolmanneksen ajastani viettänyt Matildan paikkakunnalla, vierailen hänen luonaan jopa kolmesta viiteen tuntia päivässä. Vieraisissa paikoissa yöpyminen ja niin pitkän aikaa dementoituneen vanhuksen kanssa oleminen on paljon kuluttavampaa kuin kukaan osaa kuvitellakaan. Alan nyt ymmärtää entistä enemmän niitä omaisia, jotka vieläkin suuremmassa määrin uhraavat aikaansa läheisen ihmisen hyväksi.

Olen jälleen kerran ollut pidemmän aikaa työtön, joten kaikki tämä on ollut mahdollista. En kuitenkaan ole toimeettomana, vaan aina kun tietokone on mukanani, on vapaaehtoistyökin mukanani. Oikeastaan olen joka päivä tavalla tai toisella vienyt vanhusasiaa eteenpäin keskustellen lukemattomien ihmisten kanssa ja jakaen kirjoja ja esitteitä. Uuvuttavinta ei varmaankaan ole itse vanhuksen seurassa oleminen tai asiamme eteenpäin vieminen, vaan jossakin suhteessa ihmisten välinpitämättömyyteen jatkuvasti törmääminen on suorastaan turhauttavaa! Tämä ei koske ainoastaan noin vuoden aiheenamme ollutta vanhusasiaa, vaan myös laajaa työkenttäämme narsistisen persoonallisuushäiriön alalla. Asioista puhutaan tänä päivänä niin paljon, että ilon sijasta jossakin määrin alkaa arveluttaa kirjoitusten ja puheiden suuri määrä. Jos aiheita ei saada oikeille raiteille, kohtaamme yhä uudelleen vanhastaan tutun seikan: leikkaus onnistuu hyvin, mutta potilas kuolee!

Oikeuskanslerille lähettämämme tutkimuspyyntö käsiteltiin hiljattain, ja lopputulos oli, ettei Heinolan kaupunki ole syyllistynyt rikkomukseen vanhusten hoitopaikkojen vähyyden suhteen. Hoitopaikkojen määrä täyttää vähimmäisvaatimukset! Stakesin tutkimuksen perusteella Heinolan hoitotilanne on maamme huipputasoa. Tästä tulemme jatkossa puhumaan entistä voimakkaammin sanakääntein, sillä jos tuossa kaupungissa kaikki on huippulaatua koko maahan

nähdessä pelkän minimivaatimuksen mukaisesti, niin mikä onkaan todellinen tilanne koko maata ajatellen!

Kaupungin sosiaalitoimen antamassa selvityksessä, niin kuin lehtikirjoituksissakin, kerrottiin painokkaasti kaikesta siitä mitä on olemassa ja mikä on hyvää. Kysymyksemme kuuluu kuitenkin entistä voimakkaampana ja terävämpänä: Onko oikein ja tasa-arvon mukaista, kansalaisoikeuksien mukaista, että lain turvaamana hoidetaan kutakuinkin hyvin yli kaksisataa vanhusta, mutta sitten kuitenkin noin 35 jätetään aivan tietoisesti ja tarkoituksellisesti ilman heille kuuluvaa asiallista hoitopaikkaa? Jokainen hiukankin sydämen viisautta ja lämpöä omaava kansalainen käsittää, ettei sairaalan pitkäaikaisosasto ole vanhuksen hoitopaikka! Meille ei ole kerrottu sitä, mutta aivan ilmeisesti tällainen tilanne ei ole mahdollista ilman valtiovallan salaista hyväksymistä!

Kesän aikana olin useita päiviä kojumme kanssa Heinolan torilla jakaen informaatiota ja keskustellen lukemattomien ihmisten kanssa. Huomionarvoinen havainto oli kuitenkin se, että hyvin harva vanhemman polven ihminen uskaltautui kojumme lähelle, saati sitten keskustelemaan. Se turhautuminen, jota itsekin tunnen, on aivan selvästi johtanut monet vanhemman ikäpolven ihmiset tietynlaiseen, suorastaan pelottavaan apaattisuuteen! Yksi tekijä osaltaan on suoranaisten väsyminen, uupuminen, etenkin niiden kohdalla jotka itse ovat sairaita ja mahdollisesti hoitavat läheistään päivittäin. Jos minä väsyyn näillä rajatuilla vierailuilla ja hoivaamismatkoilla, niin miten sitten on lukemattomien omaishoitajien ja läheisten suhteen?

Kun nyt oikeuskanslerin päätöksen perusteella joudumme toteamaan, että kaikella toiminnalla on lain suoja, merkitsee se kirjoittamisemme ja toimintamme kovenemista. Jos laki sallii nykyisen tilanteen, voidaan tehdä vain yksi ainoa johtopäätelmä: nykyinen laki on huono ja suorastaan rikollinen ihmisoikeuksia ajatellen! Me kaikki arvostamme niin hoitajien kuin lääkäreidenkin työtä. Suuri osa kirjoittelusta lehdissä ei itse asiassa palvele tarkoitustamme, koska puhutaan jatkuvasti liian paljon aivan itsestään selvistä asioista, jotka eivät ole niinkään merkittäviä kokonaisuuden kannalta. Tilanteen ollessa suorastaan katastrofaalinen, ei itse perusasioiden suhteen, vaan väärin asenteiden suhteen, on ajaututtu huomaamatta hyvin nurinkuriseen selvittelyyn.

Tämä nykyinen tilanne tuo mieleeni pitkähkön kirjoitukseni naispotilaasta, jolla alkoi kehittyä patti toisen rinnan alle. Hän itse ei voinut hyväksyä todellisuutta, vaan leikkauksen sijasta lähti kiertomatkalle tuttaviansa ja sukulaistensa luokse. Ihminen on siitä kummallinen otus, että alkaessaan kieltää todellisuutta, ei ole itse asiassa mitään rajoja hänen henkisen torjuntansa mekanismille. Niinpä tämäkin nainen silitteli vierailujen aikana vatsaansa todellisen kipupisteen alapuolelta, valitellen vatsavaivoja. Häntä säälitettiin ja surkuteltiin, kristillisissä piireissä rukoiltiin todella antaumuksella hänen jatkuvien ja niin kiusallisten vatsavaivojen tähden. Hyvin pian kaikki tuttavat olivat tietoisia tämän niin suloisen ihmisen vaivoista, ja kaikkialla kokeiltiin erilaisia ruokavalioita. Tänä aikana käsi kieltäytyi nousemasta

tarpeeksi korkealle, niin että kyhmy kasvoi kasvamistaan ja lähetti etäispesäkkeitä kaikkialle naisen yläruumiiseen.

Lääkäriin lausunnon mukaisesti ajallaan tapahtunut leikkaus olisi korjannut tilanteen mitä suurimmalla todennäköisyydellä. Mutta nyt pelko todellisuuden näkemiseen oli liian suuri, ja kaikki väärän paikan siliittely ja valittelu johti useamman viikon tuskalliseen kuolinkamppailuun sairaalassa.

Olen viime aikoina joutunut toistamiseen ajattelemaan tätä tapausta, jota käytin ensisijaisesti kuvaamaan hengellisen elämän sairaalloisia piirteitä, kun jatkuvasti puhutaan asian vierestä, rohkematta kohdata todellisuus. Tämä kertomus kuvaa hyvin nykyistä vanhustenhoidonkin tilannetta, ikävä kyllä asian kummaltakin puolelta. Omalta osaltaan vanhukset ovat luovuttaneet ja kiittelevät vääränlaisessa yksinkertaisuudessa saamaansa hoitoa, vaikka usein oleelliset seikat jäävät aivan ilman huomiota. Omaiset taas usein yhtyvät itselleenkin tuhoisin seurauksin vanhuksen asenteeseen tajuamatta hyväksyvänsä tilanteita, joita tällaisessa hyvinvointivaltiossa ei kenenkään tarvitse hyväksyä. Niinpä keskustelu kulkee esimerkkinä käden tavoin aivan väärällä kohtaa, niin että ajoittain hoitoväki tuntee tulevansa väärinymmärretyksi ja puolustautuu. Syntyy kuvitteellinen vastakkainasettelu, joka ei todellisuudessa ole merkityksellistä asiamme kannalta, päinvastoin. Kaikille osapuolille tuntuu olevan ylivoimaista siirtää käsi ja todellinen mielenkiinto juuri sinne, missä todellinen ongelma on!

Ongelmamme ei ole ensisijaisesti hoitoväen palkoissa eikä työmäärissä, ei siinä syökö jokin vanhus ruokansa omilla vai toisen tekohampailla, lusikalla vai haarukalla! Ongelmamme ei ole pissavaipoissa eikä sierettyneissä takapuolissa. Suurin ongelmamme on asenteissa, haluttomuudessa nähdä todellisuus sellaisena kuin se on!

Hoitohenkilökuntaa kiittelevät kirjoitukset lehdissä ovat kaunis asia, mutta toisaalta eräänlaista sumuverhoa todellisen ongelman ylle. Moitekirjoitukset pitävät vireänä, mutta nekin ovat vain sumuverhoa todelliseen tulokseen pääsemisen sijasta. Lääkäreiden puolustelevat kannanotot ja sosiaalitoimen vuosisuunnitelmat vaikeasti käsitettävien lukuineen ja itsetyytyväisine kehuineen ovat vain sumuverhoa ihmisten hämäämiseksi!

Nyt tarvitsemme kansalaisrohkeutta ja laajaa rintamaa käden laittamiseksi juuri sinne missä kuolettava ongelma todellisuudessa piilee. Pelkkä keskustelu ja väittely merkitsevät vain syöpäkasvaimelle suotua kehittymisaikaa, niin että koko ajan hoito onnistuu hienosti, mutta potilaita kuolee entistä enemmän!

Mikä on surullisin ja rikollisin ongelma esimerkkinä olevassa Heinolan kaupungissa? Olemme jo selvästi tuoneet esille mikä se ei ole. **Mielestämme kaikkein polttavin ja häpeällisin syöpäpesäke on vanhusten hoitopaikkojen puute, olemattomuus.** Terveen järjen mukaista ei tällaisessa tilanteessa ole jatkuvasti virittää kiitoslaulu olemassa olevista paikoista, jonka tarkoitus on vetää täydellinen sumuverho todellisen ongelman ylle.

Kaupungin sairaalassa makaa jatkuvasti noin 35 vanhusta, joiden paikka ei ole siellä. Tämä tilanne on jatkunut vuosien ajan, ja suunnitellut uudistukset ja parannukset merkitsevät vieläkin ainakin vuoden mittaista odotusaikaa, minkä kuluessa nuo kymmenet vanhukset tulevat suorastaan alasajetuiksi ja saattohoidetuiksi. Jos laki sallii tämän, on se kuitenkin perustuslain oikean hengen vastainen eikä kansalaisten tasa-arvoisuus toteudu!

Ongelma ei koske ainoastaan vanhuksia, vaan koko väestöä. Todellisuus on kavalampi kuin kukaan haluaisi uskoa. Useampikin lääkäri on eri puolilla maatamme joutunut myöntämään, ei julkisesti, mutta pienemmässä piirissä, ettei kansalaisoikeuksien mukainen sairaanhoito onnistu muunkaan väestön suhteen, koska sairaaloihin kuulumattomat henkilöt vievät hoitopaikan sitä tarvitsevilta.

Suuttumuksen tulisi siis ulottua myös muuhun väestönosaan, ei ainoastaan vanhuksiin ja heidän omaisiinsa. Suuttumuksen tulisi kohdistua niihin lääkäreihin, jotka tietävät ja näkevät tilanteen kurjuuden, mutta eivät rohkene kertoa totuutta julkisuuteen. Suuttumuksen tulisi kohdistua hoitohenkilökuntien ammattiliittoihin, jotka eivät käytännössä aja tehokkaasti sen paremmin hoitajien kuin ei potilaidenkaan asiaa! Ilman tarpeeksi voimallista suuttumusta ei tapahdu yhtään mitään! Minne on kadonnut kaikki solidaarisuus, joukkovoima, työväenliike?

Sairaala ei ole vanhuksen hoitopaikka

Olen tutustunut Heinolan vanhainkoteihin siinä määrin että tiedän niiden olevan suoranaisia paratiiseja sairaalaan verrattuna. Hoito on olosuhteisiin nähden hyvää, vaikka aivan liian paljon nyljetään henkilökunnan selkänahoista. Suurin epäkohta monen vanhuksen kohdalla on sääntö, jonka joutuu kuulemaan yhä uudelleen ja uudelleen, ja josta on tullut kuin kirosana. Vanhainkotiin pääsee vain, jos tulee toimeen yhden hoitajan avulla. Tämä perustuu kai ensisijaisesti siihen tapaan, millä yöt hoidetaan vanhainkodeissa. Paikalla on vain yksi hoitaja, mahdollisesti kymmeniä vanhuksia varten! Kuinkahan kauan tällaisen tilanteen jatkuminen on mahdollista? Yksi hoitaja pärjää olosuhteiden säilyessä tämän oletetun tilanteen mukaisesti. Mutta entä jos tapahtuukin jotakin sellaista, mitä yksi henkilö ei pystykään käsittelemään? Mitä jos useampi vanhus yhtä aikaa lähtee liikkeelle ja tekee mahdollisesti jotakin aivan odottamatonta? Kuka kantaa vastuun kaikesta tapahtuvasta? Vai eikö ole niinkään väliä sillä mitä tapahtuu, koska kyseessä on ihmisryhmä, joka ei muutenkaan vietä kovin pitkää aikaa tässä ajassa?

Yhden hoitajan sääntö merkitsee todellisuudessa eräänlaista väärää hoitoa, eli hoitovirhettä. Monet mieleltään virkeätkin vanhukset on tuomittu makaamaan sairaalan persoonattomissa olosuhteissa, henkisen alasajon alaisena, koska jotkin ruumiilliset tekijät tulevat esteeksi: yhden hoitajan autettava!

Vakava hoitovirhe

Alamme vähitellen, etenkin oikeuskanslerin tutkimuksen tuloksen jälkeen, puhua entistä voimakkaammin asioista niiden oikealla nimellä. Jokainen väärään hoitopaikkaan sijoitettu potilas merkitsee aivan käytännössä hoitovirhettä. Niin kuin eräs lääkäri avoimesti tunnusti, on hänen mielestään kysymys hoitotasovirheestä. Onko sana jossakin määrin hyväksyttävämpi ja paremmin selitettävissä, siitä voidaan olla montaa mieltä. Olemme kuitenkin sillä kannalla, että on kysymys merkittävän suuresta virheestä, johon syyllisiä alamme vähitellen etsiä esiin. Hoitotasovirhe merkitsee ainakin jossakin vaiheessa myös suoranaista hoitovirhettä, johtuen siitä, että potilas on itselleen sopimattomissa olosuhteissa, väärässä paikassa, vääränlaisten vaikutteiden alaisena. Emme ole suuremmassa määrin maassamme vielä kuulleet siitä, että normaaleja sairaita olisi sijoitettu mielisairaaloihin paikkapulassa. Miksi? Koska se olisi aivan liian ilmeisen väärää ja jokainen voisi todeta asian virheellisyyden, sillä tällaisessa tapauksessa ihmisen henkinen sairastuminen olisi selvää. Käytännössä kuitenkin aivan tavallisissa sairaaloissa sijoitetaan mieleltään melko virkeitä ihmisiä samaan huoneeseen todella henkisesti huonossa kunnossa olevien kanssa - kaikki tämä paikkapulaa tähden! Lääkäreillä ei ole mahdollisuutta valita oikeita ihmisiä oikeisiin paikkoihin, koska sairaalat ovat ylikuormitettuja. Noille henkisesti huonossa kunnossa oleville ei ole tarjolla mitään heille sopivaa hoitoa. Hoidetaan ruumista, mutta henkinen puoli on totaalisesti unohdettu, tai se on pakko unohtaa resurssien puutteessa.